

Załącznik nr 5

Wymogi ubezpieczeniowe dla Wykonawcy robót budowlanych

1. WYKONAWCA w ramach CENY KONTRAKTOWEJ zobowiązany jest, z zastrzeżeniem pkt. 7, do zawarcia i zapewnienia ciągłości ochrony w okresie realizacji UMOWY następujących umów ubezpieczeń:

1.1. ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub posiadanego mienia (OC);

1.2. ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawodowej (OCZ) – o ile w ramach UMOWY wykonywane będą samodzielne czynności zawodowe w zakresie projektowania, z możliwością uwzględnienia ochrony w omawianym zakresie w ramach umowy ubezpieczenia OC, o której mowa powyżej, przy utrzymaniu odrębności limitu ochrony;

1.3. ubezpieczenia wszelkich ryzyk budowy i montażu (CAR/EAR).

W przypadku zawarcia UMOWY przez KONSORCJUM, obowiązek zawarcia powyższych umów ubezpieczeń dotyczy łącznie KONSORCJUM, a ochrona ubezpieczeniowa uwzględniać powinna odpowiedzialność każdego członka KONSORCJUM (współubezpieczeni).

2. **Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (OC)** zostanie zawarte i utrzymane w mocy przez cały okres związania UMOWĄ, z sumą gwarancyjną w wysokości 8 000 000,00 zł na jedno i wszystkie zdarzenia. Ubezpieczenie OC obejmie ochroną odpowiedzialność ZAMAWIAJĄCEGO, WYKONAWCY, PODWYKONAWCÓW (wskazanie jako współubezpieczonych), z tytułu czynów niedozwolonych (odpowiedzialność deliktowa) oraz niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność kontraktowa), jak również odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone przez produkt bądź wykonaną usługę. Zakres ochrony ubezpieczenia OC powinien obejmować szkody osobowe i szkody rzeczowe, zarówno w postaci poniesionych strat (damnum emergens), jak i utraconych korzyści (lucrum cessans), powstałe w okresie ubezpieczenia. Ochrona ubezpieczeniowa w ramach ubezpieczenia OC będzie dodatkowo obejmować:

- 2.1. szkody wyrządzone rażącym niedbalstwem;
- 2.2. szkody wyrządzone wzajemnie pomiędzy ubezpieczonymi (OC wzajemna);
- 2.3. szkody wyrządzone przez podwykonawców;
- 2.4. szkody nie będące następstwem szkód osobowych, ani szkód rzeczowych (tzw. czyste straty finansowe) z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;
- 2.5. szkody spowodowane wadą produktu;
- 2.6. szkody polegające na poniesieniu kosztów dodatkowych na demontaż wadliwego produktu oraz montaż produktu wolnego od wad, z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;
- 2.7. szkody powstałe po przekazaniu przedmiotu pracy lub usługi w użytkowanie odbiorcy (completed operations);
- 2.8. szkody spowodowane wibracją, osunięciem lub zapadaniem się ziemi, z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;
- 2.9. szkody wyrządzone w drzewostanie lasów i parków lub w uprawach rolnych, z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;
- 2.10. szkody powstałe w instalacjach podziemnych – w przypadku gdy w związku z realizacją ROBÓT wystąpi omawiane ryzyko;
- 2.11. szkody powstałe w mieniu powierzonym lub przekazanym, będącym w pieczy lub pod nadzorem – w przypadku gdy w związku z realizacją ROBÓT wystąpi omawiane ryzyko, z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;
- 2.12. szkody powstałe w mieniu będącym przedmiotem usługi, naprawy, obróbki – w przypadku gdy w związku z realizacją ROBÓT wystąpi omawiane ryzyko (rozszerzenie nie dotyczy podstawowego zakresu wykonywanych na mocy UMOWY ROBÓT, które to czynności stanowią przedmiot ochrony w ramach zakresu podstawowego), z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;

- 2.13. szkody wyrządzone przez prace wyburzeniowe, rozbiórkowe lub w związku z użyciem młotów pneumatycznych, hydraulicznych, kafarów – w przypadku gdy w związku z realizacją ROBÓT wystąpi omawiane ryzyko;
 - 2.14. szkody wyrządzone przez pojazdy mechaniczne nie podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu OC – w przypadku gdy w związku z realizacją ROBÓT wystąpi omawiane ryzyko;
 - 2.15. szkody wyrządzone podczas prac ładunkowych;
 - 2.16. szkody powstałe w środowisku naturalnym lub w związku z zanieczyszczeniem środowiska substancjami szkodliwymi wynikłe wskutek zdarzenia o charakterze nagłym i przypadkowym, w tym zanieczyszczania powietrza, wody, gruntów, drzewostanu lasów i parków, z limitem odpowiedzialności co najmniej 1 500 000,00 zł;
 - 2.17. Franszyza lub udział własny będą ustalone na rozsądnym poziomie rynkowym, w wysokości nieprzekraczającej 10 000,00 zł dla szkód rzeczowych, 10% odszkodowania, nie mniej niż 10 000,00 zł dla czystych strat finansowych, z zastrzeżeniem braku franszyzy i udziałów własnych w odniesieniu do szkód osobowych.
3. **Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej (OCZ)** – *wymagane o ile w ramach UMOWY wykonywane będą samodzielne czynności zawodowe w zakresie projektowania / nadzoru autorskiego* - zostanie zawarte i utrzymane w mocy przez cały okres realizacji prac wynikających z UMOWY, z sumą gwarancyjną w wysokości 4 000 000,00 zł na jedno i wszystkie zdarzenia. Ubezpieczenie OCZ obejmie ochroną odpowiedzialność WYKONAWCY oraz osób, którymi posługuje się on w związku z realizacją UMOWY, w tym także PODWYKONAWCÓW, z tytułu czynów niedozwolonych (odpowiedzialność deliktowa) oraz niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność kontraktowa), w związku z nieprawidłowymi działaniami lub zaniechaniami mającymi miejsce w okresie ubezpieczenia (act committed). Zakres ochrony ubezpieczenia OCZ powinien obejmować szkody osobowe, szkody rzeczowe oraz czyste straty finansowe, zarówno w postaci poniesionych strat (damnum emergens), jak i utraconych korzyści (lucrum cessans), wynikające z czynności zawodowych, których realizacji podjął się WYKONAWCA na mocy UMOWY. Rodzaj ubezpieczonej działalności będzie zgodny z zakresem prac i usług wynikających z UMOWY. Ochrona ubezpieczeniowa zostanie dodatkowo rozszerzona na:
- 3.1. szkody wyrządzone rażącym niedbalstwem;
 - 3.2. wyrządzone przez podwykonawców Ubezpieczonego, w zakresie obejmującym realizowane przez nich prace;
 - 3.3. koszty przebudowy przedmiotu prac projektowych w związku z wadliwością projektu;
 - 3.4. polegające na konieczności poniesienia przez osoby trzecie (w tym ZAMAWIAJĄCEGO) kosztów w związku z nałożonymi karami, grzywnami, sankcjami, odszkodowaniami, należnościami, o ile wynikają z uchybień ubezpieczonego;
 - 3.5. szkody spowodowane niedotrzymaniem planowanych terminów lub kosztów, o ile stanowi ono następstwo uchybienia ubezpieczonego;
 - 3.6. szkody powstałe w środowisku naturalnym lub w związku z zanieczyszczeniem środowiska, z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;
 - 3.7. Franszyza lub udział własny będą ustalone na rozsądnym poziomie rynkowym w wysokości nieprzekraczającej 10 000,00 zł dla szkód rzeczowych, 10% odszkodowania, nie mniej niż 10 000,00 zł dla czystych strat finansowych, z zastrzeżeniem braku franszyzy i udziałów własnych w odniesieniu do szkód osobowych.
4. **Ubezpieczenie wszelkich ryzyk budowy i montażu (CAR/EAR)** zawarte zostanie na rzecz WYKONAWCY, ZAMAWIAJĄCEGO, PODWYKONAWCÓW oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację PRZEDMIOTU UMOWY (współubebezpieczeni), z sumą ubezpieczenia równą wartości CENY KONTRAKTOWEJ. Ochroną w ramach ubezpieczenia CAR/EAR objęte zostaną również próby, testy, materiały, urządzenia przeznaczone do wbudowania lub zamontowania, a także zaplecze budowy. Ubezpieczenie zawarte zostanie na okres od daty przejęcia placu budowy przez WYKONAWCĘ do dnia zakończenia realizacji ROBÓT, z zastrzeżeniem odmiennych postanowień niniejszego punktu. Ochrona ubezpieczeniowa w ramach ubezpieczenia CAR/EAR będzie dodatkowo obejmować:

- 4.1. ryzyko zamieszek, rozruchów i strajków z limitem odpowiedzialności stanowiącym równowartość co najmniej 10% CENY KONTRAKTOWEJ;
- 4.2. ryzyko prób, testów, sprawdzeń z limitem czasowym równym co najmniej okresowi niezbędnemu do przeprowadzenia prób, testów, sprawdzeń;
- 4.3. ryzyko uszkodzenia części obiektu po dokonaniu na niej ODBIORÓW CZĘŚCIOWYCH - o ile w ramach UMOWY przewiduje się dokonywanie ODBIORÓW CZĘŚCIOWYCH;
- 4.4. ryzyko uszkodzenia mienia znajdującego się w dniu rozpoczęcia ROBÓT na placu budowy lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie, w tym stanowiącego własność lub będącego w posiadaniu ZAMAWIAJĄCEGO, z limitem odpowiedzialności min. 5 000 000,00 zł – o ile na mocy UMOWY ryzyko występuje (w szczególności inwestycja inna, niż typu greenfield);
- 4.5. ryzyko producenta oraz projektanta;
- 4.6. ryzyko części wadliwych z limitem odpowiedzialności min. 1 000 000,00 zł;
- 4.7. ryzyko gwarancji z limitem czasowym nie krótszym niż 12 miesięcy, z dopuszczalnym sublimitem w wysokości min. 2 000 000,00 zł;
- 4.8. ochronę dla prac w godzinach nadliczbowych, porze nocnej oraz frachtu ekspresowego z limitem odpowiedzialności nie mniejszym niż: 20% szkody, max. 1 000 000,00 zł;
- 4.9. ochronę dodatkowych opłat związanych z frachtem lotniczym z limitem odpowiedzialności w wysokości min. 500 000,00 zł;
- 4.10. ochronę kosztów usunięcia pozostałości po szkodzie z limitem odpowiedzialności nie mniejszym niż: 20% szkody, max. 1 000 000,00 zł;
- 4.11. szkody wyrządzone umyślnie lub spowodowane rażącym niedbalstwem pracowników WYKONAWCY lub PODWYKONAWCY, z wyłączeniem członków zarządu i osób pełniących stanowiska kierownicze;
- 4.12. składowanie poza placem budowy z limitem odpowiedzialności adekwatnym do wartości faktycznie składowanego mienia - o ile w ramach ROBÓT wystąpi ryzyko składowania poza placem budowy;
- 4.13. transport materiałów z limitem odpowiedzialności na jeden środek transportu nie mniejszym, niż faktyczna spodziewana wartość mienia przewożonego na jednym środku transportu;
- 4.14. ochronę wynagrodzenia ekspertów i rzeczoznawców z limitem odpowiedzialności min. 400 000,00 zł;
- 4.15. ochronę dokumentacji budowlanej limitem odpowiedzialności min. 200 000,00 zł;
- 4.16. klauzulę wzrostu wartości obiektu (120% wartości CENY KONTRAKTOWEJ);
- 4.17. klauzulę automatycznego przedłużenia ochrony ubezpieczeniowej.

Po dokonaniu ODBIORU KOŃCOWEGO ubezpieczenie CAR/EAR będzie utrzymane w mocy co najmniej w zakresie:

- 4.18. klauzuli konserwacji rozszerzonej (004) zapewniającej ochronę szkód w ubezpieczonym obiekcie budowlanym lub montażowym powstałych w okresie gwarancyjnym (min. 36 miesięcznym) i spowodowanych przez ubezpieczonych w trakcie wykonywania czynności mających na celu wypełnienie zobowiązań gwarancyjnych przewidywanych warunkami UMOWY lub wskutek zdarzenia zaistniałego podczas wykonywania ROBÓT przed dokonaniem ODBIORU KOŃCOWEGO;
- 4.19. klauzuli konserwacji (003) zapewniającej ochronę szkód w ubezpieczonym obiekcie budowlanym lub montażowym spowodowanych przez ubezpieczonych w trakcie wykonywania czynności mających na celu wypełnienie zobowiązań gwarancyjnych przewidywanych warunkami UMOWY (w okresie min. 24 miesięcznym, rozpoczynającym się bezpośrednio po zakończeniu obowiązywania okresu ochrony udzielanej na mocy klauzuli 004).

W umowie ubezpieczenia mogą mieć zastosowanie franszyzy redukcyjne lub udziały własne w wysokości nie większej niż:

- 4.20. dla szkód wynikających z siły wyższej: 40 000,00 zł;

- 4.21. dla szkód objętych ochroną w ramach ryzyk projektanta, producenta: 40 000,00 zł;
 - 4.22. dla szkód w okresie prób i testów, konserwacji rozszerzonej, konserwacji: 40 000,00 zł;
 - 4.23. dla szkód objętych ochroną w ramach klauzuli gwarancji: 20% odszkodowania min. 50 000,00 zł;
 - 4.24. dla szkód objętych ochroną w ramach klauzuli części wadliwych: 20% odszkodowania min. 50 000,00 zł;
 - 4.25. dla szkód w mieniu otaczającym: 20 000,00 zł;
 - 4.26. dla pozostałych szkód: 20 000,00 zł.
5. Zastosowanie w umowach ubezpieczeń, o których mowa powyżej klauzul restrykcyjnych, dodatkowych lub obniżonych limitów odpowiedzialności, podwyższonych poziomów fransyz lub wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela niezgodnego z dobrym standardem rynkowym każdorazowo wymagać będzie zgody ZAMAWIAJĄCEGO.
6. WYKONAWCA ma obowiązek przedstawienia ZAMAWIAJĄCEMU, nie później niż w terminie podpisania UMOWY, dokumentów ubezpieczenia (lub kopii polis ubezpieczeniowych, certyfikatów) wraz z mającymi do nich zastosowanie warunkami, potwierdzających że wymagane ubezpieczenia zostały zawarte i są obowiązujące, wraz z dowodami, że zostały prawidłowo opłacane. W przypadku, jeśli ryzyko stanowiące przedmiot danej umowy ubezpieczenia wystąpić ma ze znacznym opóźnieniem czasowym względem terminu podpisania UMOWY, WYKONAWCA zamiennie względem dokumentu ubezpieczenia przedstawić może promesę jego zawarcia. W takim przypadku WYKONAWCA zobowiązany jest do uzupełnienia stosownych dokumentów ubezpieczenia nie później, niż na 14 dni przed datą wystąpienia ryzyka (tj. przejścia terenu budowy w przypadku umowy ubezpieczenia CAR/EAR lub rozpoczęcia realizacji czynności w przypadku umów OC).
7. WYKONAWCA może przedłożyć polisy o których mowa powyżej z krótszym okresem ubezpieczenia względem całego wymaganego okresu ubezpieczenia. ZAMAWIAJĄCY zastrzega, że w takim przypadku WYKONAWCA zobowiązany jest do odnowienia ubezpieczeń albo zawarcia innej/innych umów ubezpieczenia spełniających wymagane parametry zakresowe, przy utrzymaniu ciągłości ochrony ubezpieczeniowej realizowanych ROBÓT. Kopie dokumentów potwierdzających odnowienie lub zawarcie nowej umowy ubezpieczenia WYKONAWCA zobowiązany jest przedstawić do zatwierdzenia przez ZAMAWIAJĄCEGO nie później niż na 7 dni przed końcem okresu ubezpieczenia polis zaakceptowanych przez ZAMAWIAJĄCEGO. W przypadku zaniechania wykonania obowiązku, o którym mowa powyżej ZAMAWIAJĄCY będzie uprawniony:
- 7.1. uzyskać ubezpieczenie na koszt WYKONAWCY, a roszczenie o zwrot wydatków poniesionych na ubezpieczenie WYKONAWCY potrącić z WYNAGRODZENIA lub zaspokoić z ZABEZPIECZENIA lub
 - 7.2. powstrzymać się od zapłaty jakiegokolwiek należnej części WYNAGRODZENIA, co nie będzie stanowić ani zwłoki, ani opóźnienia ZAMAWIAJĄCEGO bądź wezwać WYKONAWCĘ do przedstawienia kopii stosownych polis ubezpieczeniowych oraz potwierdzenia terminowego wpłacania składek wyznaczając do tego czas nie krótszy niż 2 DNI ROBOCZE, a po bezskutecznym upływie tego terminu – odstąpić od UMOWY (w całości lub w zakresie świadczeń nieodebranych do dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu).
8. Treść umów ubezpieczenia (polis) oraz mających do nich zastosowanie warunków ogólnych, do których zawarcia obowiązany jest WYKONAWCA będzie przedmiotem zatwierdzenia przez ZAMAWIAJĄCEGO. Jeżeli ubezpieczenia, do których zawarcia obowiązany jest WYKONAWCA spełnią wymagania określone w UMOWIE, ZAMAWIAJĄCY nie może odmówić zatwierdzenia lub wstrzymywać jego udzielenia. Jeżeli w terminie 14 dni od doręczenia kompletu dokumentów do zatwierdzenia ZAMAWIAJĄCY nie prześle na piśmie odpowiednio informacji o udzieleniu zatwierdzenia lub nie wskaże w jakim zakresie przedłożone dokumenty nie spełniają wymogów UMOWY, uznaje się, iż zatwierdzenie zostało udzielone.
9. Na każde żądanie ZAMAWIAJĄCEGO, WYKONAWCA w terminie 3 dni od zgłoszenia takiego żądania przedstawi kopię stosownych dokumentów ubezpieczenia oraz potwierdzenie terminowego wpłacania składek. W przypadku zaniechania wykonania obowiązku, o którym mowa w zdaniu poprzednim ZAMAWIAJĄCY będzie uprawniony:
- 9.1. uzyskać Ubezpieczenie na koszt WYKONAWCY, a roszczenie o zwrot wydatków poniesionych na Ubezpieczenie WYKONAWCY potrącić z WYNAGRODZENIA lub zaspokoić z ZABEZPIECZENIA lub

- 9.2. powstrzymać się od zapłaty jakiegokolwiek należnej części CENY KONTRAKTOWEJ, co nie będzie stanowiło ani zwłoki, ani opóźnienia ZAMAWIAJĄCEGO bądź wezwać WYKONAWCĘ do przedstawienia kopii stosownych polis ubezpieczeniowych oraz potwierdzenia terminowego wpłacania składek wyznaczając do tego czas nie krótszy niż 3 DNI ROBOCZE, a po bezskutecznym upływie tego terminu – odstąpić od UMOWY (w całości lub w zakresie świadczeń nieodebranych do dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu).
10. WYKONAWCA zobowiązany jest na bieżąco pisemnie informować ZAMAWIAJĄCEGO o wszelkich zagrożeniach związanych z wykonywaniem PRZEDMIOTU UMOWY, w tym także o okolicznościach leżących po stronie ZAMAWIAJĄCEGO, które mogą mieć wpływ na jakość, termin, bądź zakres prac. Informacje te powinny być niezwłocznie przekazywane ZAMAWIAJĄCEMU wraz z propozycjami działań zaradczych. Nieprzekazanie takich informacji w przypadku, gdy WYKONAWCA o takich zagrożeniach wie lub, przy uwzględnieniu wymaganej UMOWĄ staranności, powinien wiedzieć, powoduje, że wszelkie koszty i dodatkowe czynności związane z konsekwencją zdarzenia wynikającego z danego zagrożenia obciążają WYKONAWCĘ.
11. W przypadku, gdy wydłużenie terminu realizacji UMOWY nastąpi z przyczyn leżących po stronie WYKONAWCY koszt wszystkich związanych z taką sytuacją koniecznych ubezpieczeń uzupełniających, w tym zawieranych przez ZAMAWIAJĄCEGO, w szczególności przedłużenia okresu ubezpieczenia, ponosi WYKONAWCA. ZAMAWIAJĄCY może pomniejszyć wynagrodzenie należne WYKONAWCY o koszt takich ubezpieczeń uzupełniających.
12. Niezależnie od miejsca wystąpienia szkody, całkowitej lub częściowej uprawnionym do otrzymania odszkodowania będzie STRONA UMOWY, która ponosi ryzyko uszkodzenia lub utraty mienia dotkniętego szkodą.
13. W odniesieniu do roszczeń ubezpieczeniowych dotyczących interesów ZAMAWIAJĄCEGO, WYKONAWCA nie może zrezygnować z żadnego roszczenia, ani nie może zawrzeć żadnej ugody z ubezpieczycielem bez uprzedniej pisemnej zgody ZAMAWIAJĄCEGO. W odniesieniu do roszczeń ubezpieczeniowych dotyczących interesów WYKONAWCY ZAMAWIAJĄCY nie może zrezygnować z żadnego roszczenia, ani nie może zawrzeć żadnej ugody z ubezpieczycielem bez uprzedniej pisemnej zgody WYKONAWCY.